

Obufumbo

Ne

**Okugattululwa mu
bufumbo**

Obufumbo n'Okwawukana

Obufumbo

Katonda yatonda omuntu era n'amuwa ebyetaago bye eby'omubiri ng'amuteeka mu Lusuku Adeni. Oluvannyuma yatonda omubeezi ¹ kubanga "tekyali kirungi omuntu okubeera yekka" (Olubereberye 2:18). Mukama Katonda n'akola omukazi olubavu lwe yali aggye ku musajja, n'amuleeta eri omusajja. Omusajja n'agamba nti, "Lino kaakano ggumba lya magumba gange, nnyama ya mubiri gwange; aliyitibwa Omukazi, kubanga yaggyibwa mu Musajja."

Adamu yaweebwa omubeezi "omusajja anaaleka kitaawe ne nnyina n'anywerera, n'agatta wamu, eri mukazi we ne babeera omubiri gumu (obufumbo) Obufumbo ndagaano ya bumu, n'obwesigwa buli omu nga yeeteeka ku bbali ng'anoonya ekisinga obulungi eri munne.

"N'olw'ensonga eno, omusajja anaalekanga kitaawe ne nnyina, n'agattibwa (cleave, KJV) [okusibibwa, okusiba, okufuuka ekimu] ne mukazi we, ne bafuuka omubiri gumu." (Olubereberye 2:22-25 NASU)

Obufumbo mu Abebbulaniya, nga bwe kiri mu bantu abasinga obungi ab'omu Buvanjuba, yali ndagaano ya mateeka okusinga eyava mu kwagala oba omukwano (International Standard Bible Encyclopaedia). So nga okwawukana kwali kusatululwa mu mateeka mu bufumbo (Nelson's Illustrated Bible Dictionary).

Abayudaaya, oluvannyuma lw'Obuwambe, baalina okugoba abakazi abagwira be baali bafumbirwa nga bamenya amateeka. (Ezera 10:11-19) (Enkuluze ya Baibuli eya Easton)

"Bw'anaatwala omukazi omulala [nga mukyala we], tayinza kumukendeeza [mukyala omulala] mmere, engoye ze, oba eddembe lye ery'obufumbo. "Bw'aba nga tamukolera bintu bino ebisatu, kale anaafulumanga bwereere, nga tasasuddwa ssente. (Okuva 21:10-11 NASU)

"Kubanga ye (Tamali) yalaba nga Seera akuze, era nga tamuweebwa mu bufumbo. Yuda bwe yamulaba n'alowooza nti malaaya, kubanga yali abisse amaaso ge, n'amukyukira ku mabbali g'ekkubo n'amugamba nti, 'Jangu, nzije mu ggwe,' kubanga yali tamanyi nti ye muka mwana we." ... "Yazaala olubuto lwe. Awo n'asituka n'agenda, n'aggyamu olutimbe lwe n'ayambala ebyambalo by'obunnamwandu bwe." (Olubereberye 38:14-16; 18-19 ESV) Yakobo yalowooza nti yali malaaya, malaaya, so si mukyala.

"Obikka ekyoto kya Mukama amaziga, n'okukaaba n'okusinda kubanga takyatunuulira kiweebwayo wadde okukikiriza n'ekisa okuva mu mukono gwo. Naye ogamba nti, "Lwaki takikola?" Kubanga Mukama yali mujulirwa wakati wo ne mukazi w'obuvubuka bwo, gw'obadde tokkiriza, wadde nga ye munno era mukazi wo olw'endagaano.² (Mal 2:13-15 ESV) Amenye endagaano ye ne mukyala we.

¹Omuyambi w'omusajja – `ezer – Strong's OT# 5828 (okuyamba okusisinkana – KJV; munne – YLT)

²Obufumbo ebiri mu bbalansi, mu bbulakisi be bawandiisi.

²Endagaano OT beriyth - 2) endagaano - ekiragiro eky'obwokatonda nga kiriko obubonero oba ebisuubizo. (Enkuluze y'Oluyonaani eya Thayer n'Enkuluze y'Olwebbulaniya eya Brown Driver & Briggs)

Ebiseera bwe bigenda biyitawo nga bali wansi w'Endagaano². ²Katonda yakola okuyita mu Musaembeera ez'enjawulo zaaliwo wakati wa taata ng'omutwe gw'amaka n'obuyinza/obuyinza bwe ku mukyala we n'abaana.

- a. Omukazi bw'awasa aleka obuyinza bwa kitaawe.
- b. Omwami yalina obuyinza bwonna ku mukyala - Etteeka ly'omwami.
- c. Okwegatta ebweru w'obufumbo bwenzi.
- d. Omwami asobola okusindika (okuteeka) mukyala we nga talina bbaluwa ya kugattululwa bw'atyo n'atatuukiriza buvunaanyizibwa bwe obw'obufumbo.
- e. Omwami asobola okwawukana ne mukyala we ng'amuwa "ebbaluwa y'okugattululwa".
- f. Ebbago ly'okugattululwa limenya endagaano y'obufumbo, bwe batyo ne batakyafulumbiriganwa.
- g. Omukyala alina eddembe ttono oba nga lirina – tasobola kwawukana ne bba.
- h. Omukyala eyateekebwa ku bbali nga talina bbaluwa ya kugattululwa akyafumbirwa mu mateeka
- i. Omukyala eyanoba asobola okuwasa omulala nga si mwenzi
- j. Obufumbo busasika ng'afudde ne bumalawo etteeka ly'omwami
- k. Bannamwandu ba ddembe okuyingira mu ndagaano empya ey'obufumbo.

Ensonga lwaki omuntu afumbiriganwa³

- Pawulo mu 1 Abakkolinso 7 ayogera eri abatali bafumbo mu lunyiiriri 1 "Kirungi omusajja obutakwatako."⁴omukazi" ne mu lunyiiriri 2 "Naye olw'okukemebwa okw'obugwenyufu, buli musajja alina okuba n'omukazi we era buli mukazi alina bba we" (RSV).
- "Okusinzira ku nnaku eriwo kati kirungi omuntu okusigala nga bw'ali.Osibiddwa⁵eri omukyala? Tonoonya kubeera wa ddembe.
- Oli wa ddembe⁶(loosed ASV, KJV) [takyali mu mbeera ya bufumbo] okuva ku mukyala? Tonoonya mukyala. Naye bwe muwasa, toyonoona, era omukazi eyafumbirwa bw'awasa, tayonoona" (1 Abakkolinso 7:26-28a ESV).
- "Naye okwewala obwenzi, buli musajja abeere n'omukazi we, era buli mukazi abeere ne bba we (1 Kol. 7:1-2 KJV).
- "Eri abatafumbirwa 6 ne bannamwandu⁷Nze ngamba nti kirungi nabo okusigala nga si bafumbo nga nze. Naye bwe baba nga tebasobola kwefuga (ku kwegomba kwabwe okw'okwegatta), balina okufumbirwa. Kubanga kirungi okuwasa okusinga okukwata omuliro olw'obwagazi" (1 Abakkolinso 7:8-9 ESV).
- "Obufumbo bussibwamu ekitiibwa mu bonna, n'ekitanda ky'obufumbo kibeere nga tekivunze, kubanga Katonda ajja kusalira omusango abali mu bikolwa eby'obugwenyufu (abeenzi - NASU) n'abeenzi"⁸ (Abaebbulaniya 13:4-5 ESV).
 - Katonda mu nteekateeka y'okutonda yagamba nti si kirungi omuntu okubeera yekka era nti yeetaaga munne asaanira, munne, omuyambi we, omukyala. Bwatyo yagatta omusajja n'omukazi wamu n'enkolagana ey'endagaano gye tuyita obufumbo okumatiza obwagazi bwabwe obw'omubiri obw'omukwano n'obwagazi. N'olwekyo obufumbo bwa kitiibwa so si kibi.
 - Kibi okugoberera obwagazi bwe obw'okwegatta ebweru w'obufumbo nga yeegatta (obwenzi) obw'engeri yonna.
 - Tewali kyetaagisa kufumbirwa singa obwagazi bw'okwegatta busobola okufugibwa; okugeza, Pawulo.

³ Omufumbo, gä-mos (ow'ekikula kyonna); Abatali bafumbo ä'-gämos - .-si - ä'.

⁴Háptesthai –okwegatta, okubeera awamu, (Thayer's) okufumbirwa – NIV, ISV; okwegatta ku –Strong's).

⁵Bound, deo – okusiba, okusiba, [okugeza, n'omukwano gw'endagaano y'obufumbo –rd].

⁶Free oba okusumululwa, lúsin – eyanoba Thayer's; okusumululwa ASV, KJV

⁷Atali mufumbo(ä'gämos) (kwe kugamba, tebafumbirwangako oba tebaawukana) ne bannamwandu balabika nga bonna bazingiramu - omuntu omukulu yenna atalina mukyala oba bba.

⁸Obugwenyufu n'obwenzi si bigambo byenkanankana [obugwenyufu, .pornos (obuseegu).– obugwenyufu; obwenzi, okusinza ebifaananyi; obutali bulongoofu; obwenzi; okwegatta kwonna okutali mu mateeka] [obwenzi, moichos – Okumenya endagaano nga [kwegatta n'omuntu atali munne oba mu ngeri endala; okugeza, obutatuukiriza buvunaanyizibwa bwa bufumbo.

- Abatafumbirwa, abaawukanye ne bannamwandu balina obwagazi. Baweebwa amagezi okufumbirwa singa baba tebasobola kufuga bwagazi bwabwe.

Endagaano y'obufumbo 2

Malaki yagamba nti ye mukyala wo olw'endagaano" (2:14).

- Endagaano ndagaano esiba eyesigamiziddwa ku kukkiriza n'okwesigagana n'okussa ekitiibwa mu buli omu. Ebikolwa ebikontana n'ebiragiro by'endagaano bigimenya nga bisaanyaawo okukkiriza n'obwesige.
- Katonda yakola endagaano eziwerako n'omuntu ezaali zeetaagisa omuntu okubeera omwesigwa gy'ali [obutasinza bakatonda balala]. Bulijjo bamenya endagaano zino naye, naye bulijjo yabasonyiwa nga beenenya ne badda gy'ali – baakola u-turn mu bulamu bwabwe.
- Katonda akyawa ekibi eky'okugattululwa, okumenya endagaano, obwenzi.
- Omuntu buli lw'amenya oba okusaanyawo emu ku ndagaano ze kiba kibi. N'olwekyo, okumenya endagaano y'obufumbo kibi.

Waliwo ebighambo kkumi na musanvu ebikwata ku bwenzi mu Yereimiya, Kose ne Ezeekyeri kkumi na bina ku byo bikwata ku Isiraeri ne Yuda okumenya endagaano yaabwe ne Katonda mu bulamu obw'omwoyo. Obwenzi kwe kumenya endagaano oboolyawo okusinga nga kiva mu kwegatta n'omuntu atali munno mu bulamu obw'omubiri. amenya endagaano y'obufumbo. N'olwekyo, endagaano emenya olw'obwenzi.

Etteeka ly'omwami

- “Temukitegedde, ab'oluganda — kubanga njogera n'abantu abamanyi Amateeka — nti Amateeka gasobola okunyigiriza ebighambo byago [gasiba – ESV; galina obufuzi-ASV; endagaano y'amateeka] ku muntu kasita aba nga mulamu? 7:1, 2 - ISV).
- NASB esoma -- "-- ayimbuddwa okuva mu mateeka agakwata ku mwami." Mu ngeri ey'obugambo, ekiwandiiko ky'Oluyonaani kigamba -- "-- okuva mu tteeka ly'omusajja/omwami." Nate, omuntu azuula obutonde bw'obuyinza obujjuvu n'obwakabaka omusajja bwe yaweebwa ku mukazi olw'amateeka n'empisa ng'ezo. Lwali mateeka, mu butuufu, gaali gasinga kwagala musajja okusinga omukazi. Obutali bwenkanya obwo bwe bwali butera okweyoleka mu buwangwa obw'edda, obw'edda ennyo. "Etteeka lino ery'omwami" bwe lityo lyakkiriza okufuga kw'abasajja n'okufuga "obwami" kumpi mu bitundu byonna eby'omukwano gw'obufumbo.

"Kikulu gye tuli okutegeera ensonga Pawulo gy'assa essira mu kitundu kino. Pawulo "tassaawo mateeka" ku bikwata ku bufumbo, okwawukana, n'okuddamu okufumbirwa; wabula, alaga, eri abantu abamanyi obulungi empisa zaabwe ez'amateeka, nti wansi w'embeera y'amateeka eyaliwo omusajja yalina ekika kya "obwakabaka mu mateeka" ku mukyala we. Omukazi yali wansi wa "etteeka ly'omwami" -- yali asibiddwa ye, era nga ye kennyini yali tasobola kufuna kuyimbulwa mu mateeka oba okukkirizibwa mu bantu.⁹

- Amateeka g'Abaruumi oba ag'Abayudaaya tegakola leero. Kyokka, kikyali kibi okumenya endagaano. Endagaano z'obufumbo ezimenyese zisobola okuzzibwawo nga twenenya n'okusonyiwa.

Okwawukana oba Okuteeka Ebbali

- “Naye ggwe kabona -- 8 wakyuka okuva mu kkubo era olw'okuyigiriza kwo weesittaza bangi, omenya endagaano ne Leevi,” bw'ayogera Mukama ow'Eggye. -- 11 Yuda amenye okukkiriza¹⁰ ekintu eky'omuzizo kikoledwa mu Isiraeri ne mu Yerusaalemi: Yuda ayonoonye ekifo

⁹ EBYOKUFUMIRIZA nga...Al Maxey, omuwandiisi w'ebitabo Ensonga #106

¹⁰ Okukkiriza okumenyese, [babadde tebalina kukkiriza – ESV, RSV; ekoledwa mu ngeri ey'enkwe – NKJ, YLT] -*bagad*– abatalina kukkiriza, okukola mu nkukutu, okunyaga, okukolagana n'obulimba, obutaba mwesigwa (Thayer); okukolebwa mu ngeri ey'enkwe, ey'obulimba mu nkolagana y'obufumbo, mu nsonga z'ebintu oba eddembe, mu ndagaano, mu bigambo ne mu nneeyisa ey'awamu. (Brown-Ddereeva-Briggs)

ekitukuvu Mukama ky'ayagala, n'awasa muwala wa katonda omugwira¹¹-- 13 Ekirala ky'okola: Obooga amaziga ku kyoto kya Mukama. Okaaba n'okukaaba kubanga takyassaayo mwoyo ku biweebwayo byo wadde okubikkiriza n'essanyu okuva mu ngalo zo. 14 (B) Mubuuza nti, "Lwaki?" Kiva ku kuba nti Mukama akola ng'omujulirwa wakati wo ne mukyala w'obuvubuka bwo, kubanga omenye okukkiriza 10 (okwatiddwa mu nkwe – YLT) naye, newankubadde nga ye munno [munno (ASV, ESV), mukyala w'endagaano yo ey'obufumbo.- 16 Kubanga Mukama Katonda wa Isirayiri agamba Nti akyawa okugattululwa¹²(Malaki 2:8, 11, 13-14, 16 NIV).

- Malaki asooka kwogera ku kumenya endagaano wakati wa Katonda ne Isirayiri gye yayita ekintu eky'omuzizo. Endagaano eno yamenyebwa kubanga abasajja ba Isirayiri baawasa abakazi abagwira abasinza ebifaananyi Katonda ky'agaana ennyo olw'endagaano gye baakola ne Isirayiri.
- Oluvannyuma yawandiika ku baami obutatuukiriza buvunaanyizibwa bwabwe mu ndagaano y'obufumbo nga basindika mukyala we.¹³Kirabika yamusindika nga tamuwadde satifikeeti ya kwawukana nga Malaki yakozesa ekigambo ky'Olwebbulaniya Shalach (sindika) okusingakrythuwth nga bwe kiri(satifikeeti ya...okugattululwa). Bwatyo atwalibwa ng'akola naye enkwe ng'atamulekera ngeri yonna gy'ayinza kumuwigira mu mubiri oba okumatiza obwagazi bwe obw'okwegatta ng'atasobola kuwasa mu mateeka. Olunyiriri 16 lugamba nti amukyawa era akweka obukambwe bwe n'obutali bwenkanya bwe. N'olwekyo, yamukaka okubeera awamu (okubeera) n'omusajja gwe yali tafumbiddwa naye n'atyoboola endagaano ye ey'obufumbo ey'omwami eyamusindika asobole okuba n'emmere, engoye n'okusula ne bwe kiba nti obwagazi tebwabaddemu ekintu ekyandibadde kibuusibwabuusibwa.
- "Muwulidde nti kyayogerwa (ekigambo ekiraga enjigiriza ya Rabbi okusinga ebyawandiikibwa), 'Toyenda (.moicheúseis – "kitegeeza omuntu "ayegatta mu ngeri emenya amateeka n'omufumbo w'omulala").' Naye mbagamba nti, omuntu yenna atunuulira omukazi n'okwegomba (epithumeésai - okwegomba oba okwegomba omukwano) gy'ali, aba yamala dda obwenzi (e-moicheusen) mu mutima gwe." (Mat. 5:27-8 ISV).
- Buli anaagoba (apolúsee)¹⁷ mukyala we (omwesigwa), amuwe ebbaluwa eraga nti ayawukana(apolúseeon- - ekiwandiiko nti teyalina bwesigwa): Naye mbagamba nti buli muntu yenna anaagoba (apolúoon - nga talina satifikeeti ya kwawukana) mukazi we, okuggyako olw'ensonga y'obwenzi (porneías-okwegatta okutali kwa mateeka), amuleetera¹⁴ (amuteeka mu mbeera ey'okuwangaala) obwenzi (moicheúseis – okwegatta n'omuntu omulala atali bba gw'akyafumbirwa). (Mat. 5 31-32) .
- Yesu ategeeza nnyo mu Mat. 5:32 ne Mat. 19:9 nti abasajja baali basuula bakazi baabwe olw'ensonga endala okuggyakomoicheúsei nga bwe kiri, (okwegatta n'omuntu atali bbaabwe) .olw'obukakanyavu bw'emitima gyabwe gyokka, okusinga olw'ensonga ez'omubiri. Naye okusobola okubikka ku bulamu bwabwe obw'omubiri n'endowooza enzibu okusanyusa, tebaawaayo satifikeeti ya kwawukana (nga tebalina satifikeeti kitegeeza obutali bwesigwa oba mwenzi) ekyaviirako omukazi ne bba omuggya okwenda (nga bwe yali akyali mufumbo n'omwami atagaba satifikeeti ya kwawukana). Omukazi oyo yamala "kuteekebwa ku bbali" so si kwawukana. Mu kiseera kino mu byafaayo by'Abayudaaya, Tawreeti teyakkiriza ddembe lya mukazi okutandikawo okugattululwa. N'olwekyo, abakyala b'ekiseera kino ekibi baali balekebwa mu mbeera y'amateeka, kwe kugamba, ebweru w'ennyumba n'awaka, naye nga tebalina ddembe kuwasa musajja mulala anti yali akyali mu ndagaano y'obufumbo ey'amateeka.¹⁵

¹¹ Okuwasa bawala ba bakatonda abagwira kyali kimenya endagaano yaabwe ne Katonda n'olwekyo obwenzi obw'omwoyo (okumenya endagaano ne Katonda).

¹² Shalach (Olwebbulaniya #7971 ekyavvuunulwa nga okwawukana – RSV, ESV, NIV - okusindika - ASV, KJV, YLT) okugoba ebweru, okuleka, okuleka, okuleka, okusumulula (Strong's). Naye, keriythuwth OT:3748 kye kigambo ky'Olwebbulaniya ekitegeeza okwawukana (Brown, Driver, Biggs). Omuntu asobola okusindika mukyala we nga talina bbaluwa ya kwawukana, ng'akolagana n'enkwe, Malaki.

¹³ " .Bw'atwala omukazi omulala ku lulwe, tayinza kumugaana mmere ye, engoye ze, oba eddembe lye ery'obufumbo" Okuva 21:10-11).

- Okusuula omukyala omwenzi nga talina bbaluwa ya kugattululwa tekiyinza “kumuleetera” kubeera mwenzi kubanga yali mwenzi dda nga bwe yamenya endagaano y’obufumbo bwe yeegatta n’omuntu atali bba.
 - Omuntu akolagana n’enkwe 10 ng’aggyawo omukyala omwesigwa nga talina satifikeeti y’okugattululwa n’amuleka ng’ali mu bwetaavu nga talina mmere wadde aw’okusula ate nga mu mateeka tasobola kuwasa ekimuleetera okwenda ng’abeera wamu okuva bwe kiri nti akyali mufumbo.
 - Waliwo ebigambo bibiri ebivvunulwa nti “sindika oba okusuula” omukyala ng’alina oba nga talina satifikeeti eraga nti yagattululwa.¹⁴ Nga talina satifikeeti ya kwawukana, omukyala eyasindikibwa yali akyali mufumbo nga talina migaso gya bufumbo ng’emmere, engoye, aw’okusula oba eddembe ly’obufumbo. Engeri gye yali asobola okuwangaala yali ekoma ku bwamalaaya oba okubeera awamu byombi bitwalibwa ng’obwenzi. Omusajja oyo yayenda ng’amanya endagaano ye ey’obufumbo ne mukyala we omwesigwa. Abakyala mu biseera by’Endagaano Empya tebaalina kifo kya mateeka okutandikawo ekikolwa ng’ekyo wadde nga baali basobola okusuula babbaabwe.
 - Waliwo n’ebigambo bibiri ekimu eky’Olwebbulaniya ate ekirala eky’Oluyonaani ekitegeeza satifikeeti y’okugattululwa.¹⁵Ng’alina satifikeeti y’okugattululwa, omukyala eyasuulibwa yali wa ddembe mu mateeka okuwasa omulala kuba yali takyafumbirwa eyali bba.
- “Abafalisaayo ne bajja gy’ali ne bamugezesa nga bamubuuza nti, ‘Kikkirizibwa okunoba 17 mukazi we olw’ensonga yonna?’ -- N’abagamba nti, ‘Olw’omutima gwammwe omukakanyavu Musa yabakkiriza okwawukana 17 bakazi bammwe, naye okuva ku lubereberye tekyali bwe kityo Era mbagamba nti: buli anoba 17 mukazi we, okuggyako olw’obugwenyufu.¹⁶n’awasa omulala, [a]yenda’” (Matayo 19:3; 8, 9 - ESV).
 - “Anoba 17 mukazi we n’awasa omulala¹⁷amwenzi, era bw’anaaba 17 bba¹⁸n’awasa omulala, n’ayenda” (Makko 10:11-12 – ESV).
 - “Buli ayawukana 17 mukazi we n’awasa omulala ayenda, n’oyo afumbirwa omukazi eyanoba 17 ne bba ayenda” (Lukka 16:18 - ESV).
 - “Oba temumanyi, ab’oluganda — kubanga njogera n’abo abamanyi amateeka nti amateeka gasiba [obufumbo bwali ndagaano ya mateeka] ku muntu kasita abeera mulamu? Okusenziira ku kino, ajja kuyitibwa mwenzi singa abeera n’omusajja omulala nga bba akyali mulamu. Naye bba bw’afa, aba tava mu mateeka ago, .¹⁹era bw’awasa omusajja omulala, aba si mwenzi.” (Abaruumi 7:1-3 ESV).
 - Ekigezo abamanyi b’eddiini kye baali bagezaako okutuukiriza kwe kuleetera Yesu okulonda ku ntaputa bbiri; a) okwawukana (okuteekebwa ku bbali) olw’ensonga yonna omuntu gy’ayagala, b) okuwera okugattululwa olw’ensonga yonna. Naye bino si bye byokka eby’okulondako n’olwekyo Yesu yabajjukiza nti mu bufumbo baali bumu nga bumu. Mu kwanukula Musa okukkiriza okuwa ebbaluwa y’okugattululwa, Yesu agamba nti yali mutima gwabwe omukakanyavu, nga bakolagana n’abantu mu ngeri ey’enkwe. Nga akyali mufumbo naye nga talina bbaluwa oba satifikeeti eraga nti yagattululwa, omusajja oyo yamusindika nga tamuwadde mmere, ngoye, aw’okusula oba eddembe lye ery’obufumbo nga bwe kyetaagisa mu Okuva

¹⁴Ebigambo by’Olwebbulaniya n’Oluyonaani ebitegeeza nga talina satifikeeti ya kwawukana bye bino: shalach (Olwebbulaniya- Strong’s OT# 7971) ne apoluo (Oluyonaani- Strong’s NT# 630) ekitegeeza okusindika oba okuteeka ebbali.

¹⁵Ebigambo by’Olwebbulaniya n’Oluyonaani ebitegeeza okwawukana nga olina satifikeeti y’okugattululwa bye bino keriythuwth (Olwebbulaniya – Strong’s OT#3748) n’okwewaggula (Oluyonaani NT Strong’s # 647).

¹⁶Abo abeenyigira mu kwegatta n’omukyala omulala baali ba kuttibwa Eby’Abaleevi 20:10

¹⁷Kino kirabika kitegeeza nti omuntu anoba asobole okuwasa omuntu asinga okumusanyusa

¹⁸Abakyala Abayonaani n’Abaruumi baali basobola okusuula babbaabwe naye nga si bwe kiri eri Abayudaaya, (Vines) .

¹⁹Amateeka - etteeka lya Musa era nga kiyinzika okuba nga amateeka g’Abaruumi ag’obwannanyini

21:10-11. Ebikolwa bye eby'enkwe byamuleka ng'ali mu bwetaavu ekyamuleetera okukola obwamalaaya oba okubeera awamu asobole okuwangaala. N'olwekyo, Katonda yakkiriza Musa okulagira, okulagira, okukkiriza oba okusaba ebbaluwa y'okugattululwa okuweebwa ng'aggyawo omukyala.

Atali mufumbo

- Abatali bafumbo ne bannamwandu mbagamba nti kirungi nabo okusigala obwannamunigina nga nze. Naye bwe baba nga tebasobola kwefuga, balina okufumbirwa. Kubanga kirungi okuwasa okusinga okukwata omuliro olw'obwagazi. (1 Abakkolinso 7:8-9 ESV)
- “Kati olw'ensonga ze mwawandiise: Kirungi omusajja obutafumbirwa (kwata ku KJV).²⁰ Naye olw'okuba obugwenyufu bungu nnyo, buli musajja alina okuba n'omukazi we, n'omukazi n'abeera n'omwami we. Omwami alina okutuukiriza omulimu gwe ogw'obufumbo 14 eri mukyala we, n'omukyala mu ngeri y'emu eri bba. Omulambo gw'omukyala si wuwe yekka wabula ne bba. Mu ngeri y'emu, omubiri gw'omwami si gwa ye yekka wabula ne mukyala we. Temumalako munne okuggyako nga mukkiriziganya era okumala ekiseera, mulyoke mwemalire mu kusaba. Oluvannyuma muddemu okukwatagana Sitaani aleme kukukema olw'obuteefuga. Kino nkigamba ng'emisoso, so si ng'ekiragiyo. Njagala abasajja bonna babeere nga nze. Naye buli muntu alina ekirabo kye okuva eri Katonda; omu alina ekirabo kino, omulala alina ekyo” (1 Abakkolinso 7:1- 7 NIV).
 - Okuziyiza emirimu gy'endagaano y'obufumbo kirabika nga tekimatiza kwegomba kwa kwegatta. Era tayinza kuziyiza buvunaanyizibwa bwe obulala obw'obufumbo (emmere, engoye, aw'okusula n'okubeera n'omukwano ogw'oku lusegere) nga tamenya ndagaano ya bufumbo.

Bannamwandu

- Abatali bafumbo ne bannamwandu mbagamba nti kirungi nabo okusigala obwannamunigina nga nze. Naye bwe baba nga tebasobola kwefuga, balina okufumbirwa. Kubanga kirungi okuwasa okusinga okukwata omuliro olw'obwagazi. ... Omukyala asibiddwa ku bba kasita aba nga mulamu. Naye bba bw'afa, aba wa ddembe okufumbirwa oyo gw'ayagala, mu Mukama yekka. Naye mu kusalawo kwange aba musanyufu singa asigala nga bw'ali. Era ndowooza nti nange nnina Omwoyo wa Katonda. (1 Kol 7:8-9; 39-40 ESV)
 - Bannamwandu ne bannamwandu Abakristaayo balina okufumbirwa Abakristaayo abalala kibayambe okubeera mu butuukirivu nga basanyusa Katonda.

Abo Abaawuddwamu

- “Abafumbo [mu Kristo] mpa obuvunaanyizibwa buno (si nze, wabula Mukama waffe): omukazi tayawukana²¹ ne bba, n'omwami n'atayawukana²² mukazi we” (1 Abakkolinso 7:10-11 ESV).
 - Abakazi tebasobola kwawukana, naye ye awamu ne bba baali basobola okuvaawo oba okumusuula. Okugenda kuno bwe kwabaawo abakyala n'abaami Abakristaayo baalina okusigala nga tebafumbiriganwa oba okutabagana.

Omufumbo Atakkiriza

- “Abalala mbagamba (nze, si Mukama) nti ow'oluganda yenna bw'aba n'omukazi atakkiriza, n'akkiriza okubeera naye, tanoba²³ ye. Omukazi yenna bw'aba n'omwami atakkiriza, n'akkiriza okubeera naye, tamugoba 25” (1 Abakkolinso 7:12-13 ESV).

²⁰Okukwata - okwegatta- ESV; touch-NKJV & YLT (Oluyonaani haptoo – okwegatta ku)

²¹ Okwawula (chooristheénai –Strong's NT#5563) -okuva, okuva, okuleka, okusuula.

²² Afiénai Strong's NT#:863 - okugula okugenda oba okugenda: sindika YLT

²³aphiemi – Strong's # 863 -sindika; si kigambo ky'Oluayonaani ekitegeeza okwawukana

Okwanjula

- “Kaakano ku bikwata ku bafumbo (embeerera ASV), sirina kiragiho okuva eri Mukama, naye mpa omusango gwange ng’oyo eyesigika olw’okusaasira kwa Mukama. Ndwoowa nti okusenziira ku nnaku eriwo kati kirungi omuntu okusigala nga bw’ali. Osibiddwa²⁴ eri omukyala? Tonoonya kubeera wa ddembe.²⁵ Oli wa ddembe²⁶ okuva ku mukyala²⁷? Tonoonya mukyala. Naye bw’owasa, toyonoona, era omukazi eyafumbirwa (mu ndagaano y’obufumbo naye nga si mufumbo) bw’awasa, aba tayonoona. Naye abo abafumbirwa bajja kufuna ebizibu by’ensi, era ekyo nandikusonyiye. Kino kye ntegeeza ab’oluganda: ekiseera ekigere kikuze kitono nnyo. Okuva kaakano, abo abalina abakazi babeere nga tebalina, n’abo abakungubaga nga bwe batakungubaga, n’abo abasanyuka nga bwe batasanyuka, n’abo abagula ng’abatalina bintu, n’abo abakolagana n’ensi nga bwe batalina nkolagana nayo. Kubanga enkula y’ensi eno eriwo kati egenda kuggwaawo.” (1 Abakkolinso 7:25-31 ESV)

Betroth comment: Mu buwangwa bw’Abayudaaya omuntu abeera kwanjula oluvannyuma lw’omuko okuva omugole oba ab’omu maka ge amahare ekiraga nti yasobola okumulabirira. Endagaano y’obufumbo yategekebwa, kati baali batwalibwa ng’omwami n’omukyala naye nga tebeera bombi. Omwami atandika okubategekera ekifo we banaabeera. Bwe bamala agenda okuleeta mukyala we ku mukolo gw’obufumbo oluvannyuma ne babeera bombi.

➤ Osobola okwewala situleesi mu kuyigganyizibwa okujja, nga tofumbirwa.

- “Njagala mubeere nga temulina kweraliikirira. Omusajja atali mufumbo yeeraliikirira bya Mukama, engeri gy’ayinza okusanyusa Mukama. Naye omufumbo yeeraliikirira eby’ensi, engeri y’okusanyusa mukazi we, n’ebintu bye byawukana. N’omukazi atali mufumbo oba eyafumbirwa yeeraliikirira ebintu bya Mukama, engeri y’okubeera omutukuvu mu mubiri ne mu mwoyo. Naye omukazi omufumbo yeeraliikirira eby’ensi ebintu, engeri y’okusanyusa bba, Omuntu yenna bw’alooza nti teyeyisa bulungi eri oyo gwe yafumbirwa, bwe kiba nti okwegomba kwe kuba kwa maanyi, era nga kulina okubaawo, akole nga bw’ayagala: bafumbirwe — si kibi: Naye oyo yenna anywevu mu mutima gwe, nga teyetagisa wabula ng’alina okwegomba kwe mu mutima gwe, ajja kukola bulungi. Kale oyo afumbirwa omugole we akola bulungi, n’oyo eyeewala okufumbirwa alikola bulungi nnyo” (1 Abakkolinso 7:32-38).

➤ Ensonga eri nti mu mbeera ezimu okwagala n’okufaayo ku maka kyongerera okukemebwa okukkiriza ebizibu by’okuyigganyizibwa mu kifo ky’okusigala nga beesigwa eri endagaano gye baakola ne Katonda. Naye obwagazi buyinza okuba obunene singa bwe kityo, si kibi okufumbirwa.

Okubumbako

Matayo

Yesu yaddamu okukigamba nti okumenya endagaano y’obufumbo nga tebatuukiriza buvunaanyizibwa bwabwe obw’endagaano n’okuwa satifikeeti eraga nti baawukanye kibi okuggyako ng’omufumbo amenya endagaano y’obufumbo bwe olw’obutaba mwesigwa mu by’okwegatta. Okugoba omufumbo omwesigwa nga toline bbaluwa ya kugattululwa kibi anti endagaano y’obufumbo ebadde emenyeddwa naye nga bakyafumbirwa mu mateeka.

Abafalisaayo mu Matayo 19 baali bagezaako okutegeba oba okugezesa Yesu okulonda wakati w’enjigiriza bbiri, (okuggyawo oba okunoba omukyala olw’ensonga yonna oba okugaana okwawukana, okumuggyako, olw’ensonga yonna). Yesu yagamba nti mu kusooka, era n’okutuusa kati, omusajja n’omukazi baali era bagatta wamu olw’endagaano ne bafuuka omubiri gumu era nti omukwano gwali era gugendereddwamu okuwangaala okutuusa okufa. Naye omusajja asobola okwonoona era akikola

²⁴Wansi w’omukwano ogw’endagaano -abafumbo

²⁵Okusumulula, okusumulula, okuzzaawo, okusatulula - Thayer (okugattululwa - rd) .

²⁶Eddembe oba okusumululwa, lúsin – eyanoba Thayer’s [[takyasibibwa ndagaano ya bufumbo].

²⁷Nga talina mukyala – nnamwandu oba eyanoba [omuntu atafumbirwa talina mukyala].

ng'amanya endagaano ye ey'obufumbo ng'amusuula oba ng'amusindika. Olw'okukolagana kw'omusajja mu ngeri ey'enkwe ng'atawa mukyala we bbaluwa ya kugattululwa, Katonda yakkiriza ekiwandiiko ekiraga okugattululwa ng'okukkiriza obufumbo obusasika. Olwo omukazi oyo yasobola okuwasa mu mateeka nga tatwalibwa ng'omwenzi okuva endagaano y'obufumbo bwe yali esatuluddwa olw'okwawukana.

N'olwekyo, yali tabeera wamu, nga tabeera mu bwenzi, wabula yali mufumbo. Awatali kiwandiiko kya kwawukana, yali asobola okubeera awamu, so si kufumbirwa mu mateeka. Okuva satifikeeti y'okugattululwa bw'ekkiriza mu mateeka obufumbo busatululwa. Tebakyali mu mukwano gwa bufumbo, bwe batyo ne basumululwa oba nga basumuluddwa okuva ku mufumbo. Ebbaluwa y'okugattululwa tegaana kibi kya kugattululwa mu bufumbo omwesigwa (era kiwandiikiddwa mu Makko 10 ne Lukka 16). Ekibi eky'okugattululwa kiyinza okusonyiyibwa ng'ekibi eky'obwenzi oba ekibi ekirala kyonna. Mu Ssuula 5 Yesu annyonyola nti omuntu ow'omunda y'asobola okwegomba era bw'atyo n'akola obwenzi.

1 Abakkolinso

Eri abatafumbirwa (abatafumbirwako, bannamwandu era abaawukanye):

- a. Buli musajja alina okuba n'omukyala we ate buli mukazi n'abeera n'omwami we (nga bwe kyayogerwa mu ntandikwa si kirungi musajja kubeera yekka).
- b. Abasajja n'abakazi balina okufumbiriganwa okwewala ebikolwa eby'obugwenyufu.
- c. Kirungi okuwasa okusinga okwokya n'obwagazi. Abo abaawukanye balina obwagazi bwe bumu oba oboolyawo obusingako n'abo abatafumbirwa. N'olwekyo, okwegomba kwabwe okw'okwegatta kuyinza okuba okuzibu okufuga okusinga abo abatafumbirwako.

Eri abafumbo:

- a. Tosindika mukyala mwesigwa nga tolina satifikeeti ya kugattululwa oba okwawukana ne satifikeeti kuba bombi bamenya endagaano y'obufumbo.
- b. Toziyiza kutuukiriza bwagazi bwa munno mu bufumbo
- c. Omwami n'omukyala bayinza okwawukana nga bakkiriziganyizza buli omu ku munne olw'ebigendererwa by'okusaba n'okusiiiba. Ekiseera eky'okwawukana kirina okuba ekimpi ekimala okusobola okwewala okukemebwa okw'obugwenyufu.
- d. Okugaana okutabagana oluvannyuma lw'okwawukana n'omufumbo omwesigwa kimenya endagaano y'obufumbo.
- e. Abakristaayo balina okusigala mu nkolagana yaabwe ey'obufumbo n'omufumbo atali mukkiriza akkiriza okukikola.
- f. Omukristaayo tasibibwa ku ndagaano ye ey'obufumbo singa omufumbo atali mukkiriza aleka oba n'asuula mukyala we oba bba. Endagaano y'obufumbo emenyekeddwa era olw'okulonda, obuvunaanyizibwa bw'endagaano tebutuukirira.

Omuntu bw'ayingira mu nkolagana ey'endagaano ey'enjawulo enkolagana endala zonna ezifaanagana zirina okuggyibwamu, gamba nga:

- a. omu. obufumbo n'omufumbo mu mubiri
- b. okubeera omugole wa Kristo mu by'omwoyo

Obutatuukiriza bisaanyizo bya ndagaano oba obutaba mwesigwa eri endagaano bwenzi, gamba nga:

1. Mu mukwano gw'obufumbo
 - a. okwegatta n'omuntu atali munne
 - b. okugaana okutabagana oluvannyuma lw'okwawukana
 - c. obutatuukiriza buvunaanyizibwa bw'omuntu mu bufumbo ne /oba okugaana okwetaba mu mukwano gw'okwegatta n'okubeera omubeezi
 - d. okusuulibwa

2. Mu nkolagana ey'omwoyo
 - a. okugaana Katonda nga basinza, okuba n'enkolagana ey'omwoyo ne, bakatonda ab'obulimba (okugeza, ebifaananyi, ebifaananyi, ssente, eby'amasanyu) .
 - b. okugaana okwetaba mu nkolagana ey'endagaano ne Katonda okutuukiriza okwegomba kwa Katonda okw'omwoyo okw'okubuulira enjiri, okuzimba, n'okukola ebikolwa ebirungi ate nga beesigwa era nga bakula mu butonde bwa Katonda.
 - c. okugaana okwenenya n'okutabagana oluvannyuma lw'okwawukana

Okusonyiyibwa ekibi eky'okumenya endagaano, obwenzi, .kyetaagisa:

- a. okutegeera ekibi
- b. okulekera awo okukola omulimu gwonna ogw'ekibi
- c. okwenenya²⁸nga bakyuka okuva mu bulamu obw'ekibi
- d. okwagala okusonyiyibwa
- e. nga banoonya okusonyiyibwa

Tewali kubuusabuusa nti Katonda akyawa okumenya endagaano omuli n'endagaano y'obufumbo – obutali bwesigwa. Obwesigwa kitundu ku butonde bwa Katonda yennyini. Mu Mateeka ga Musa, obufumbo bwamanyibwa oluvannyuma lw'okugattululwa. Ate era, Kristo yakitegeera nti obufumbo kwasasika olw'okugattululwa era nga tebukyali mu mukwano gwa bufumbo era nti omuntu eyaddamu okuwasa oluvannyuma lw'okugattululwa abeera mu mbeera ya bufumbo.

Mu bufunzi

Abakristaayo basobola okwonoona nga bwe kiragibwa

- a) Simooni (Ebikolwa 2), .
- b) Ow'oluganda Omukkolinso (1 Abakkolinso 2);
- c) Abaefeso abagambibwa okuggyawo obulimba (Abaefeso 4:20) .
- d) Okumenya endagaano nga twawukana.

Obwenzi, okumenya endagaano y'obufumbo bw'omuntu mulimu:

- a) Okwegatta n'omuntu atali munne;
- b) Okwegomba oba okwegomba omuntu;
- c) Okugaana okutuukiriza enkolagana ey'omubiri oba ey'okwegatta mu bufumbo;
- d) Okusuula, okusindika oba okunoba omufumbo omwesigwa

Buli lwe wabaawo okugattululwa ekibi kibeerawo - endagaano y'obufumbo ebadde emenyeddwa (1 Abakkolinso 7:10-14; Matayo 5:31; Matayo 19:8, 9). Ab'oluganda Abakristaayo, so si bakulembeze bokka, balina okubuulirira abo abali mu nteekateeka y'okugattululwa oba abaawukana edda "mu bugumiikiriza, mu kugumiikiriza n'ekisa" (Abaruumi 2:4) n'okubakubiriza okutegeera obutonde bw'ebikolwa byabwe eby'ekibi.

Kirabika tewali musingi gwonna mu byawandiikibwa ku ndowooza ya "okubeera mu kibi" nga kiva mu kuddamu okufumbirwa oluvannyuma lw'okufulumya satifikeeti y'okugattululwa. Baibuli telabika ng'egamba nti okumenya endagaano y'obufumbo mbeera ya kibi egenda mu maaso eyinza okuterezebwa nga tukola ekibi eky'okugattululwa (okumenya endagaano kintu Katonda ky'akyawa – Malaki 2:14) n'okuddamu okuwasa omufumbo eyasooka (ekikugirwa nnyo mu ndagaano enkadde singa omufumbo eyasooka yali azzeemu okuwasa - Ma 24:1-4). Kirabika Bayibuli teyawula wakati w'embeera

²⁸ N. Not okuwulira kwokka; tekirina butali bukakafu bwa mbeera n'enneewulira. Si nkyukakyuka nnyangu mu mbeera y'obudde ey'omwoyo. Kye nkyukakyuka ey'enjawulo mu kifo ekitunuulirwa amagezi; kitambuza entambula y'ekiraamo; mu bufunze, nkyukakyuka mu ttaka lyenyini ery'obulamu bw'omusajja".(The Pulpit Commentary, vol. 18, p. 66 ejuliziddwa mu REFLECTIONS #515 Al Maxey, January 3, 2012)

y'okugattululwa mu bufumbo obutali mu Byawandiikibwa oba embeera y'okuddamu okufumbirwa. N'olwekyo, ekikolwa eky'okwawukana oba okuddamu okufumbirwa oluvannyuma kwe bwenzi, so si mbeera ya kwawukana oba kuddamu kufumbirwa. Ku lw'ebigendererwa by'obulongoofu bw'Omubiri gwa Kristo mu byawandiikibwa, abaana ba Katonda tebasobola kuyisa bibi bya kwegatta mu ngeri ya njawulo ku balala.²⁹

Singa omuntu amenye enkolagana y'endagaano ey'obufumbo alemererwa okukkiriza ekibi kyabwe era n'okutegeera kwabwe okw'omwoyo tekuyinza kusitulwa okutuuka ku ssa ly'okwenenya, eky'okukola kyokka ekisigadde kwe “kuwaayo omuntu ng'oyo eri Sitaani okuzikirizibwa kw'omubiri gwe, omwoyo gwe gulokolebwe ku lunaku lwa Mukama waffe Yesu” (1 Abakkolinso 5:5 NASU). Singa ekikolwa kino kiba kyetaagisa, Abakristaayo tebalina kukolagana na balala³⁰nabo nga balinga abasiima ebikolwa byabwe eby'ekibi. Bwe kityo bwe kiri ne ku bibi eby'omululu, okusinza ebifaananyi (ekintu kyonna ekisinga Katonda), okuvuma, okutamiira oba okufera, nga bwe kiri ku bibi eby'okwegatta (1 Abakkolinso 5:11). Okwonona n'ekigendererwa eky'okunoonya okusonyiyibwa oluvannyuma lw'okwonona ndowooza eri kumpi n'ekibi ekitasonyiyibwa, bwe kiba nga si bwe kiri

Ku luuyi olulala, bwe baba nga beenenyezza ekibi eky'okugattululwa, ne badda eri Katonda ne bagonjoola ensonga naye, basaana okwanirizibwa mu kussa ekimu okujjuvu nga Omukristaayo omulala yenna omujeemu eyakola ekibi ekirala kyonna era eyali akomyewo eri Katonda. Bakomyewo ng'omuweereza asonyiyibwa mu nkolagana entuufu ne Katonda. Okuva bwe batabaganya enkolagana yaabwe ne Katonda, olwo ffe ng'Omubiri gwa Kristo tulina okusonyiwa so si kugenda mu maaso na kubavumirira olw'ebikolwa byaffe. Abakristaayo bonna basaana okusanyuka olw'oyo eyabula akomyewo era azzeemu okubeera mu kussa ekimu ne Katonda n'abo bonna abali mu Kristo.

Kirabika tewali bipimo bya Baibuli eby'okugatta oba okwetabamu, tewali kibinja kimu ekiyinda okuweereza Katonda n'ekibinja ekirala ekitakirizibwa kuweereza. Ekibiina ky'Abakristaayo oba abakulembeze baabwe okugaana omuntu okuweereza Katonda kikontana n'enjigiriza za Kristo nti abaana be bonna baweereza era bakabona okumuweereza. Abakristaayo ne/oba abakulembeze baabwe boonona bwe basaba omuntu okumenya etteeka lya Katonda ery'obuweereza. Abakristaayo bonna baweereza abalina emirimu egy'enjawulo gye balina okukola. Bali mu Kristo oba bava mu Kristo, oba basonyiyibwa oba tebasonyiyibwa oba oba mu kitangaala oba mu kizikiza. Ffenna tuli boonoonyi abasonyiyibwa. Bonna abali mu Kristo bali mu kussa ekimu ne Katonda n'abaana be omuntu ky'atayinza kuziyiza. Bali mu nkolagana eyo olw'ekisa kya Katonda kubanga bazze mu maaso n'ekibi kyabwe era nga balongooseddwa omusaayi gwa Kristo. Era tulina okusonyiwa. Katonda asonyiwa era bwe tutasonyiwa, twonona (1 Yokaana 3:21-24). 32.

Okusonyiwa

Onnaabasajja n'abakazi bakubirizibwa okufumbiriganwa okusobola okwewala ebikolwa eby'obugwenyufu. N'olwekyo, obufumbo si kibi. Katonda akyawa okwawukana ng'endagaano bw'emenyedddwa. Kibi. Kale, kikalwa ki ekiteekwa okukolebwa Omukristaayo alina omusango gw'ekibi eky'okugattululwa?

Ekiisooka, ebibi byonna bisonyiyibwa okuggyako abo abagaana okusonyiyibwa oba olw'ekibi eky'okuvvoola Omwoyo Omutukuvu. “N'olwekyo mbagamba nti, buli kibi n'okuvvoola abantu balisonyiyibwa, naye abantu abavvoola Omwoyo tebjja kusonyiyibwa: Omuntu yenna ayogera ekigambo ku Omwana w'Omuntu, alisonyiyibwa: naye buli ayogera ekimenya Omwoyo Omutukuvu, talisonyiyibwa, wadde mu mulembe guno oba mu mulembe ogujja” (Matayo 12:31-32). NKJV). Buli Abakristaayo lwe bategeera, nga boonoonye balina okutereeza embeera yaabwe, n'okwenenya, okudda

²⁹Yakyusibwa okuva mu Position on Remarriage eya Larry W. Bridgesmith 1/2/1990

³⁰Laba Katonda by'ayagala essuula 14 Okukangavvula, R. Dunn, Nov. 2014, The BibleWay Online

mu nkolagana entuufu ne Katonda. N'olwekyo, wateekwa okubaawo okulagirwa okumu mu Ndagaano Empya ku bikwata ku ekyo Omukristaayo ky'alina okukola okusobola okusonyiyibwa ebibi by'akola.

Mu nkolagana y'obufumbo ey'omwoyo, Katonda bulijjo mwetegefu okusonyiwa n'okuzzaawo naye si ku musingi gwonna ogw'obukwakkulizo. Aboononyi balina okuddayo awatali bukwakkulizo nga bakyusa obulamu bwabwe ne banoonya enkolagana ezzeemu. Mu ngeri y'emu mu nkolagana y'omuntu ey'obufumbo obw'omubiri buli kaweefube alina okukolebwa okuzzaawo omukwano gw'obufumbo naye si ku bukwakkulizo obumu.

Lukka, ng'awandiika ekizibu kya Simooni eky'endowooza era oboolyawo omululu, agamba mu Bikolwa 8:20-23 "Naye Peetero n'amugamba nti, 'Ensimbi zo zizikirire naawe, kubanga walowooza nti ekirabo kya Katonda kiyinza okugulibwa mu ssente! omutima gwo guyinza okukusonyiyibwa.

Pawulo, awatali kuwa bintu bingi, yawandiika mu 1 Abakkolinso ku Mukristaayo eyeenyigira mu bwenzi. Yavumirira nnyo omwenzi n'Abakristaayo okugumiikiriza obwenzi bwe nga bwe batakola kintu kyonna kuzza muganda oyo ayonoona mu nkolagana entuufu ne Katonda. Kirabika, ekikolwa eky'obwenzi tebaakitwala ng'ekibi n'okubaggyako Katonda. Baali beetaaga okwenenya olw'obutayagala ow'oluganda ono mu mbeera ye ey'ekibi.

Mu 2 Abakkolinso 2:10 Pawulo agamba nti yasonyiwa ow'oluganda omwenzi. Ow'oluganda Omukkolinso yalekera awo obwenzi era n'akyusa endowooza ye, kubanga Abakristaayo mu kkanisa y'e Kkolinso baagambibwa mu lunyiriri 7 "okumugumya, oboolyawo omuntu ng'oyo aleme okumira ennaku esukkiridde." Kya lwatu, ow'oluganda Omukristaayo yali ayonoonye, oluvannyuma ne yeenenya era n'asonyiya nga Pawulo bwe yagamba Abakristaayo abalala okumubudaabuda.

Kivunaanyizibwa ku baganda Abakristaayo ne bannyinaffe okuwa Bayibuli eky'okuddamu mu kibuzo, kiki kye nnina okukola okusobola okulokolebwa oba okusonyiyibwa. Kya lwatu nti balina okulekera awo okwonoona, okwenenya' kwe kugamba, okukola enkyukakyuka mu bulamu. Abakristaayo b'e Efeso baategezebwa nti "N'olwekyo, mulekere awo okulimba nti, 'Buli omu ku mmwe ayogere amazima ne munne,' kubanga tuli bitundu bya munne: 'Musunguwavu, temuyonoona': temuleka njuba kugwa ku busungu bwammwe, so temuwa sitaani kifo. Oyo eyabba aleme kuddamu kubba, wabula akole nnyo, ng'akola n'emikono gye ebirungi, alyoke abeere n'eky'okuwaayo oyo alina obwetaavu" (Abaefeso 4:25-28 NKJV). Kirabika baalina omuze gw'okulimba, okubba n'okukwata obusungu. N'olwekyo, okusonyiyibwa omuze gw'okwonoona gulina okukoma.

Okulekera awo enkola y'ekibi kuleeta okusonyiyibwa? Nedda, kubanga mu 1 Yokaana 1:8-9 Yokaana ng'awandiikira Abakristaayo agamba nti "Bwe tugamba nti tetulina kibi, twelimbilimba, n'amazima tegali mu ffe. Bwe twatula ebibi byaffe, mwesigwa era mutuukirivu okutusonyiwa ebibi byaffe n'okututukuza okuva mu butali butuukirivu bwonna."

Kisaanye okweyoleka bulungi nti Omukristaayo alina okumanya ekibi kye (ebibi) kubanga omuntu bw'aba tamanyi, bayinza batya okulekera awo, okwatula, ³¹mwenenye era mukyuse.

Okusobola okusumululwa okuva mu miguwa gy'obutali butali butuukirivu, endowooza ye (omuntu ow'omunda, omutima, ebirowoozo, wakati w'enneewulira oba amagezi) erina okwagala okusanyusa Katonda ng'alekera awo okwonoona kwabwe n'okukyusa obulamu bwabwe okudda mu bulamu obw'obutuukirivu. Omuntu era alina okwatula, oba okukkiriza ekibi kyabwe eri Katonda n'eri oyo

³¹Okwatula kisingako ku kugamba nti "Nsonyiwa." Ekigambo oba kya bigambo oba okuva mu bulamu bw'omuntu obw'omunda kiteekwa okuba nga kiva mu mutima ogwejjusa nga gutegeera embeera y'ekibi. Kiteekwa okuvaamu enkyukakyuka mu bulamu, okwenenya, 27 n'okwagala okuzzaawo enkolagana eyasaanawo ekibi. (Eggiddwa mu International Standard Bible Encyclopaedia) Olugero lw'omwana omujaajaamya oluli mu Lukka 15:7-32 kyakulabirako kirungi ku kino.

eyayonoona. Okusaba lye kkubo Abakristaayo mwe bayinza okwatula eri Katonda obutali bwesigwa bwabwe n'okwagala okudda mu kibiina kye.

Kino kikwata ku abo bonna mu Kristo abeenyigira mu nkola y'okwonoona omuli — obwenzi, okubba, okulimba, obusungu, ettemu, okusobya ku bakazi, okuvuma, okuvvoola, obuggya, okwegomba, okutulugunya abaana, okwawukana, okutamiira oba ekibi ekirala kyonna. Kubanga “n'olwekyo mbagamba nti, buli kibi n'okuvvoola abantu balisonyiyibwa, naye abantu abavvoola Omwoyo tebajja kusonyiyibwa.”